

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการศึกษาและความเป็นมาของปัญหา

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-4 ได้ก่อให้เกิดการอพยพของประชากรในชนบทเข้าสู่เขตเมืองเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรุงเทพมหานครจนกลายเป็นเอกนครขนาดใหญ่ อันเป็นแหล่งรวมของความเจริญทางด้านต่าง ๆ อาทิเช่น เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการ ศูนย์กลางการค้า การเงินและการบริการต่าง ๆ พร้อม ๆ กัน จึงเป็นแหล่งของปัญหานานัปการ ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ปัญหาการบริการด้านสาธารณูปโภค และด้านที่อยู่อาศัย

ปัญหาเหล่านี้ ได้รับการแก้ไขทั้งจากภาครัฐบาลเองและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการใช้งบประมาณและบุคลากรเป็นอย่างมากตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งทั้งโครงการเหล่านั้น ได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของกรุงเทพมหานครอีกด้วย และเป็นการขยายตัวทั้งทางด้านประชากร กิจกรรม และทางด้านพื้นที่ควบคู่กันไป การขยายตัวของกรุงเทพมหานครดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อปริมณฑลต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ กรุงเทพมหานคร และได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกรุงเทพมหานครด้วย จนทำให้จังหวัดเหล่านั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพมหานคร และมีความต้องการการวางแผนเพื่อที่จะมุ่งชลอและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ก่อนที่จะดำเนินการตามกรุงเทพมหานครมากกว่านี้

การขยายตัวของกรุงเทพมหานคร ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของพื้นที่ที่ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางด้านอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ โดยอาศัยเส้นทาง ถนนสุขุมวิทซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดสมุทรปราการ และเส้นทาง ถนนสุขสวัสดิ์ทางด้านตะวันตกของจังหวัดสมุทรปราการ จนทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมสูงส่งรองจาก

กรุงเทพมหานคร (สถิติจำนวนโรงงาน) และได้ให้รายได้แก่รัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ มากเป็นอันดับ 2 รองจากกรุงเทพมหานครเช่นกัน การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทางด้านอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของการใช้ที่ดินในรูปแบบอื่น ๆ ตามมา เช่น การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัย การค้า ตลอดจนการบริการอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากการใช้ที่ดินรูปแบบเดิม เพื่อที่จะจูงใจการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินดังกล่าวสามารถสังเกตเห็นได้จากการเติบโตของศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์-พักอาศัย หมู่บ้านจัดสรร ตลอดจนโครงการต่าง ๆ ที่กำลังผุดขึ้นในจังหวัด ตามที่ต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น โครงการเคหะนครหลวงของการเคหะแห่งชาติ โครงการสนามบินพาณิชย์สากล-หนองงูเห่า และโครงการเมืองใหม่บางพลี-บางบ่อ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ตลอดจนการแสดงถึงกำลังการขยายตัวและการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ

ช่วงระยะเวลาของการขยายตัว และการพัฒนาของจังหวัดสมุทรปราการที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ปัญหาการขัดแย้งกันระหว่างการใช้ที่ดินเพื่ออุตสาหกรรมและเกษตรกรรม (ซึ่งเห็นได้จากการร้องเรียนปัญหาน้ำเสียจากโรงงานทะเลลักเข้าบ่อเลี้ยงปลาของเกษตรกร) ปัญหาความแออัดของชุมชนรอบโรงงาน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหามลภาวะและสิ่งแวดล้อม ปัญหาแรงงานและอาชญากรรม ตลอดจนปัญหาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ เป็นปัญหาที่มีบ่อเกิดจากการใช้ที่ดิน ทั้งที่ขัดแย้งและเชื่อมต่อกัน หากไม่มีการหาวิธีหรือมาตรการที่เหมาะสมมาแก้ไข บรรเทา หรือชลอบปัญหาแล้ว ย่อมต้องส่งผลเสียให้แก่อุตสาหกรรมที่เป็นฐานเศรษฐกิจของประเทศ ลักษณะและสภาพแวดล้อมที่เป็นฐานการสร้างคุณภาพของกำลังคน นอกจากนี้แล้ว เพื่อนโยบายการพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล ให้ได้สัมฤทธิ์ผล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะดำเนินการศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินของจังหวัดสมุทรปราการ

ดังนั้น การศึกษาแนวทางการใช้ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ จึงควรดำเนินการก่อนที่การขยายตัวและการพัฒนาจะก่อให้เกิดปัญหามากมายกว่านี้ และเพื่อที่จะได้มีการกำหนดแผนแม่บทในการพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในพื้นที่ และต่อประเทศชาติโดยรวม

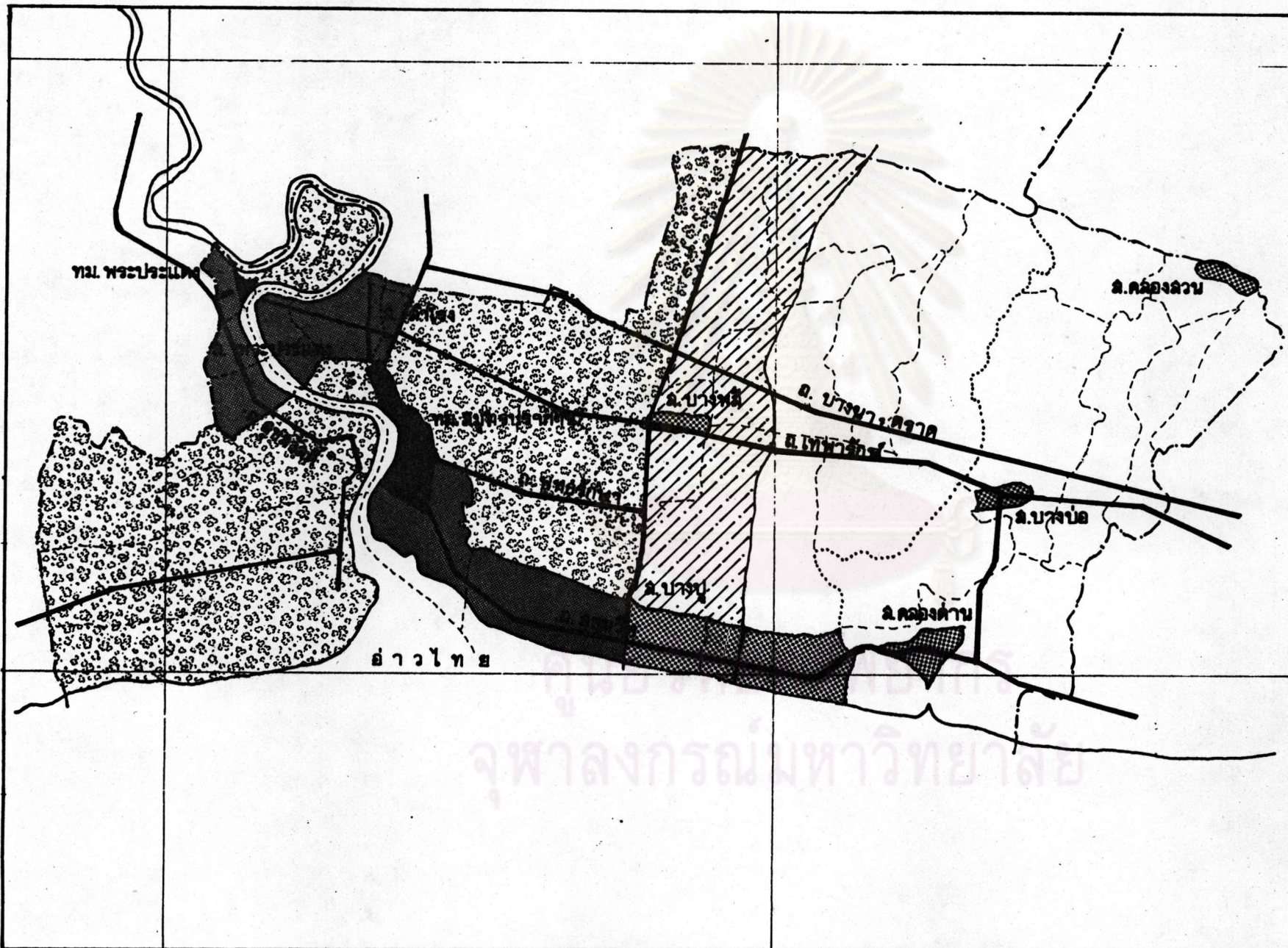
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- เพื่อศึกษาลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร การใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และบทบาทหน้าที่ของจังหวัดสมุทรปราการ
- เพื่อศึกษาโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีการส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินของจังหวัด
- เพื่อที่จะศึกษาหาพื้นที่ที่สามารถจะรองรับการขยายตัวในอนาคตของจังหวัด
- เพื่อเสนอแนวทางการใช้ที่ดินที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมในอนาคต

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษาทางด้านพื้นที่ จะทำการศึกษาค้นคว้าจังหวัดสมุทรปราการ (889.63 ตร.กม.) ซึ่งประกอบด้วย 4 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมือง ฯ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ ในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดนี้ เป็นชุมชนเทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมือง ฯ และเทศบาลเมืองพระประแดง และสุขาภิบาลอีก 7 แห่ง เมื่อคิดเป็นพื้นที่เมืองแล้ว ประมาณ 73.20 ตร.กม. (8.23 % ของพื้นที่จังหวัด)

1.3.2 ขอบเขตการวางแผนการใช้ที่ดิน พื้นที่ที่จะทำการวางแผนการใช้ที่ดิน จะประกอบด้วย อำเภอพระประแดงทั้งอำเภอ (64.95 ตร.กม.) อำเภอเมืองทั้งอำเภอ ยกเว้นตำบลบางปู และบางส่วนของตำบลบางปูใหม่ (123.87 ตร.กม.) อำเภอบางพลี เฉพาะตำบลบางแก้ว บางส่วนของตำบลคลองราชาเทวะ และบางส่วนของตำบลบางพลีใหญ่ (67.50 ตร.กม.) และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ทั้งหมด รวมพื้นที่ที่จะวางแผนการใช้ที่ดินประมาณ 391.74 ตร.กม. ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าว เป็นชุมชนเทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมือง ฯ และเทศบาลเมืองพระประแดง และสุขาภิบาล 3 แห่ง คือ สุขาภิบาลพระประแดง สุขาภิบาลสำโรงเหนือ และสุขาภิบาลบางปู เมื่อคิดเป็นพื้นที่เมืองแล้ว ประมาณ 59.70 ตร.กม. (15.24 % ของพื้นที่วางแผนการใช้ที่ดิน) (ดูแผนที่ 1.1)

- สัญลักษณ์**
- พื้นที่จังหวัด
889.63 กม.² (100.00%)
 - พื้นที่วางแผนฯ
391.74 กม.² (44.03%)
 - พื้นที่เมืองทั้งจังหวัด
73.20 กม.² (8.23%)
 - พื้นที่เมืองในเขตวาง-
แผน 59.70 กม.² (15.24%)
 - เทศบาลเมือง 2 แห่ง
 - อุดมศึกษา 3 แห่ง
 - พื้นที่รั้วสีเขียวตาม
โครงการคั่นกันน้ำฯ

การศึกษาเพื่อเป็นแนวทาง
การวางแผนการใช้ที่ดิน
จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง
ขอบเขตการศึกษา

แผนที่

1.1

1.3.3 ขอบเขตการศึกษาทางด้านเนื้อหา

- ศึกษาลักษณะสภาพทั่ว ๆ ไป ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ-สังคม ประชากร และการใช้ที่ดิน ในระดับภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระดับจังหวัด
- ศึกษาผลกระทบของโครงการที่จะเกิดขึ้นในจังหวัด และพื้นที่ต่าง ๆ
- วิเคราะห์ข้อมูล และคาดคะเนความต้องการในอนาคต เรื่องของการใช้ที่ดินตามลักษณะ และขนาดของประชากร
- สรุปข้อมูล สรุปปัญหา บทบาทหน้าที่ และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- เสนอรูปแบบแนวทางการใช้ที่ดิน

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 เก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกชน ตลอดจนข้อมูลจากท้องถิ่น

1.4.2 ประมวลข้อมูลที่ได้ แล้วนำมาวิเคราะห์ตามแนวความคิดและทฤษฎี แล้วนำเสนอในรูปแบบของตาราง กราฟ แผนภูมิ และแผนที่ ฯลฯ (ตั้งในรายละเอียด บทที่ 2 และ บทที่ 3)

1.4.3 กำหนดรูปแบบแนวทางการใช้ที่ดิน โครงการนำผลการประมวลข้อมูลที่ได้ ตลอดจนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดรูปแบบแนวทางการใช้ที่ดิน

1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล

1.5.1 หน่วยงานราชการส่วนกลาง

- สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- การประปานครหลวง กระทรวงมหาดไทย
- การเคหะแห่งชาติ
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

1.5.2 หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- สำนักงานสุขาภิบาลภายในจังหวัด
- สำนักงานสรรพากรจังหวัดสมุทรปราการ
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ
- ศูนย์อาชีวอนามัย ที่ 1 สำโรงใต้

1.5.3 สถาบันที่มีการศึกษาเกี่ยวข้องกับพื้นที่ หรือโครงการที่เกี่ยวข้อง

- คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทราบถึงลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ-สังคม ประชากร และการใช้ที่ดินของจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

1.6.2 ทราบถึงผลกระทบของโครงการต่าง ๆ ที่มีต่อจังหวัดสมุทรปราการและพื้นที่โดยรอบ

1.6.3 ทราบถึงแนวทางการใช้ที่ดินที่เหมาะสมของจังหวัดสมุทรปราการ

1.6.4 ทราบถึงแนวทางการแก้ไข บรรเทา หรือชลอบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และอาจเกิดขึ้นในอนาคตเนื่องจากโครงการต่าง ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ